

HRVATSKI glasnik

Godina XIX, broj 30

23. srpnja 2009.

cijena 100 Ft

Hodočašće pomorskih
Hrvata u Komaru,
svetu misu na hrvatskom
jeziku predvodio je
varaždinski biskup
Josip Mrzljak

Foto: Bernadeta Blažetin

Komentar

Takozvani hrvatski tabori

Ljeto je, vrijeme odmora, izleta i taborovanja. Širom zemlje u našim hrvatskim regijama održavaju se tabori za djecu i mladež. Najčešće organizacijske poslove preuzimaju na sebe školske ustanove i manjinske samouprave. Ove godine Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine dodijelila je 28.358.000 Ft za sve manjine za organiziranje tabora manjinskog jezika i narodopisa, te za mladež. Od te ukupne svote hrvatska manjina iskoristila je tek 3.359.000 Ft. Mislim da je još uvijek malo ako uočimo značenje tih tabora, gdje se s posebnim naglaskom govori o vrijednostima manjinskog jezika, kulture i tradicija, na kojemu mjestu budući naraštaji mogu ojačati svoju nacionalnu svijest. Ako uzimam u obzir podatke tabora, koje je podupirala Zaklada, ima ih 13, u svakom taboru ima 30–50 sudionika, no u taboru u Vlačićima ima stotinjak sudionika, onda je to 600–650 djece koji ljetuju u našim hrvatskim taborima. Osim toga ima još niz tabora što organiziraju također civilne udruge u raznim regijama s nekim hrvatskim obilježjima. Ukoliko godišnje samo 600 djece sudjeluje u taboru (premda mislim da bi trebalo više) koji je odista u pravome hrvatskom duhu (prije svega mislim na rabljenje hrvatskoga jezika), gdje on sam shvaća prednosti i ljepote osjećaja nacionalne samosvojnosti, već smo mnogo toga uradili za našu budućnost. Postiže li se takav odgoj u našim taborima ili samo pod naslovom hrvatski etnološki ili hrvatski glazbeni ili hrvatski nogometni tabor se iskoriste mogućnosti za materijalnu potporu i radi reda umetnuto je malo hrvatskoga sadržaja? To mogu uočiti samo organizatori ili djelatnici tabora, ponirući u sebe, oni sami znaju jesu li dovoljno učinili da se ostvare ciljevi manjinskih tabora. Koji bi bili prvenstveni ciljevi tih tabora? Prema mom mišljenju, uporaba manjinskoga jezika. Mislim da više vrijedi i kartanje, društvena igra, pečenje palačinki, sakupljanje kamenčića itd. ako se usput rabi hrvatski jezik nego da se uče razni povijesni podaci ili običaji o Hrvatima na mađarskome jeziku. Upravo u taboru djeca mogu osjećati funkcionalnost jezika, iskoristiti ga u svakodnevici i na to ih mogu uputiti nastavnici ili drugi djelatnici, suradnici tabora.

Netko bi rekao da sam prenaivna ako mislim da se može postići da djeca međusobno govore hrvatskim jezikom. Naravno, znam situaciju, znam kako teče komunikacija među djecom čak i u dvojezičnim školama, no njima možemo oprostiti jer ona se tek sada razvijaju, tek sada im se razvija samobitnost, ali to nikako ne mogu shvatiti kada nastavnik hrvatskoga jezika zaboravi svoje zvanje, bez obzira je li u taboru ili drugdje s djecom. Na taj način nikada nećemo doživjeti da djeca međusobno progovore hrvatski, da budu ponosni što znaju hrvatski, da osjećaju da je bilo vrijedno učiti. Kako bi se mogao riješiti taj problem? Možda bi ubuduće trebalo potpomagati ponajprije međunarodne tabore u kojima sudjeluju i djeca iz Hrvatske, jer u takvim taborima je zajamčena komunikacija na hrvatskom jeziku pa bi mnogi takozvani hrvatski tabori postali pravi hrvatski tabori, a prema svojim iskustvima u takvim taborima djeca još više uživaju.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

U Hrvatskom saboru djeluje Odbor koji bi se trebao brinuti i o nama, Hrvatima u Mađarskoj. U djelokrugu su Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske poslovi utvrđivanja i praćenja provođenja politike, a u postupku donošenja zakona i drugih propisa ima prava i dužnosti matičnoga radnog

Znam kako je nedavno nakon dolaska na čelo hrvatske Vlade Jadranke Kosor održalo tematsku sjednicu na kojoj se mnogo govorilo o Hrvatima u Bosni i Hercegovini i o rebalansu državnoga proračuna koji neće ugroziti interese Hrvata izvan Hrvatske.

tijela u područjima koja se odnose na: pravni i stvarni položaj dijelova hrvatskoga naroda, te hrvatskih manjina u drugim državama i predlaganje mjera za unapređivanje svekolike suradnje radi ostvarenja i zaštite prava i očuvanja nacionalnog identiteta. Odbor se brine i o svim oblicima međunarodne i druge suradnje kad je to u interesu Hrvata u susjednim državama i svijetu kao i s time povezano usmjeravanje financijske potpore. Odbor potiče programe povratka hrvatskih useljenika, te skrb o hrvatskim useljenicima na područja od posebne državne skrbi. Brine se o inicijativama i prijedlozima koje podnose Hrvati iz susjednih država i svijeta, održava redovite kontakte s predstavnicima Hrvata izvan Republike Hrvatske, brine se za zaštitu prava i interesa hrvatskih državljana koji žive ili borave u inozemstvu kao i osiguranje osobite skrbi i zaštite dijelovima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske.

Dio je to prenesenih natuknica o djelokrugu Odbora sa službenih stranica Hrvatskog sabora. Ne znam je li spomenuti Odbor imao kontakte s predstavnicima Hrvata u Mađarskoj i na koji se način konkretno brine o njihovim potrebama.

Sredinom srpnja u jeku turističke sezone Hrvatski je sabor prihvatio drugi rebalans proračuna, a vlada premijerke Kosor najavljuje treći već za jesen i mjesec rujna. Drugim su ukinuti besplatni udžbenici i besplatan prijevoz učenika, a trećim se najavljuje smanjenje plaća službenika u državnim i javnim poduzećima. Režu se proračunski rashodi gdje je god to moguće jer voda je došla do grla, neće biti naknade regresa ni božićnica u sljedeće dvije godine. Hrvatska je javnost u šoku i nevjerici. Ali i svjesna kako je vrijeme za štednju i promjene mentaliteta potrošnje i ponašanja, društva koje više troši negoli zarađuje. Državna blagajna je prazna, prijeti nezaposlenost, najavljuju pesimisti, te dodaju kako Hrvatska ima golem inozemni dug, velik i glomazan državni aparat, nedovoljno provedene reforme, kaos u pravosuđu, korupciju, zastoj pregovora s EU, slovensku blokadu... Ove i slične teme pratile su me na prošlotjednom odmoru, a povratkom kući dočekale iste, rast nezaposlenosti, smanjena potrošnja, štednja u svim stavkama, a ipak se ne nadzire svjetlo na kraju tunela. Vrijeme je krize...

Branka Pavić Blažetin

ZAGREB – Hrvatska matica iseljenika i Sveučilište u Zagrebu započeli su 27. lipnja 2009. svoju već tradicionalnu Sveučilišnu školu hrvatskoga jezika i kulture, koja se održava do 24. srpnja u Zagrebu. Škola je namijenjena mladeži hrvatskoga podrijetla i svim drugim studentima koji žele upoznati Hrvatsku, steći ili proširiti svoje znanje o njoj, naučiti ili usavršiti hrvatski jezik. Akademski program obuhvaća 110 školskih sati nastave, 95 sati obvezne i 15 sati dodatne nastave (jedan školski sat traje 45 minuta). Jezična se nastava sastoji od odvojenih gramatičkih i lektorskih sati. Znanje hrvatskoga jezika dijeli se na tri razine: početnu, srednju i naprednu. Program iz hrvatske kulture i povijesti sastavni je dio Škole koji organizira Hrvatska matica iseljenika. Program podrazumijeva: akademska i terenska predavanja o hrvatskoj kulturi i povijesti; stručno vođene posjete različitim muzejima, galerijama, umjetničkim izložbama, kazališnim predstavama i koncertima, kulturnim i znanstvenim ustanovama te susrete s poznatim hrvatskim umjetnicima; studijske izlete u Hrvatsko zagorje i Plitvička jezera, koji su uvijek lijepo prihvaćeni.

Polaznici koji polože ispite dobit će diplomu Sveučilišta u Zagrebu, svjedodžbu s upisanim ocjenama i potvrdu o 8 ECTS bodova. I ove se godine potvrdilo da je taj stručno profilirani program prepoznatljiv u akademskih i drugim krugovima u Hrvatskoj i u inozemstvu budući da je okupio 43 studenta iz 18 europskih i prekoceanskih zemalja.

Aktualno

U ožujku 2010. autocesta M6/M60 gotova

Već se nazire dionica buduće autoceste od Pečuha do budućega mosta kod Belvara. Uz hrvatska naselja prolaziti će ova dionica. Od Pečuha, preko Udvara, Mišljena, Semelja, Lotara, Birjana već se možemo diviti obrisima buduće autoceste. Zanimljivo je kako će ova dionica M6/M60 u dužini od 30,2 kilometra, točnije dionica od Pečuha do Seksara, na svakome svom kilometru imati jednu nazovimo je tako „građevinu”, most, tunel, nadvožnjak, podvožnjak... Ukupno 87 takvih građevina od čega devet mostova nad dolinama, 79 većih-manjih mostova, nadvožnjaka i podvožnjaka. Zemljišni su radovi uglavnom gotovi i na većem dijelu buduće autoceste već je beton, a na mnogim dijelovima i asfalt te ograda i već uređeno zemljište oko nje. Nadvožnjak kod Birjana doista je velebna, jednako kao i prilazna cesta Lotaru. Ništa manje nije zanimljiv ni prosjek dubok 13 metara kod Semelja kojim će prolaziti buduća autocesta. Od zemlje do asfalta trebalo je

napraviti sloj visok 88 centimetara. Na dionici od Seksara do Boje (Bóly) bit će izgrađena i četiri tunela: Bátaszék, Geresd, Baranya i Véménd. Na dionici od Pečuha do Boje bit će 32 građevine (vijadukti, mostovi...) i jedno servisno središte. U Baranjskoj županiji autocesta će imati devet ulaza i izlaza. Radovi, kako i sami vidimo, odvijaju se u brzom tempu. U cijeloj Baranji završeni su zemljani radovi, u tijeku kojih je prevrnuto 7,5 milijuna kubičnih metara zemlje. Između Seksara i Pečuha asfaltira se 1,5 milijuna četvornih metara prostora. Na pojedinim dionicama boji se ograda, drugdje stavlja asfalt, uređuju izlazi i ulazi, obavlja se potrebni nadzor... Za srpanj se planira završiti vijadukt kod Boje. Most kod Belvara je veličanstven, i on je kraj našega puta. Zastajemo na uzvisini, u visini budućega mosta i divimo se krajoliku. U daljini vide se vode i šume, obrađena zemljišta i vijugava crta budućeg moderne autoceste.

Branka Pavić Blažetin

ZAGREB – Hrvatska turistička zajednica (HTZ) i ove je godine u suradnji sa sustavom turističkih zajednica vikendima tijekom ljetnih mjeseci, od 26. lipnja do 28. kolovoza, organizirala službu dobrodošlice turistima na graničnim prijelazima, izvijestili su iz Glavnog ureda HTZ-a. Riječ je o tradicionalnoj aktivnosti koju HTZ provodi vikendima tijekom zadnjih nekoliko ljeta dijeleći turistima korisne materijale (kalendari događanja kulturnih i turističkih manifestacija u cijeloj zemlji, turističke i cestovne karte Hrvatske i sl.) na najučestalijim graničnim prijelazima u Hrvatskoj. Tako će se ta akcija odvijati na graničnim prijelazima kod Slavonskog Šamca, Stare Gradiške, Macelja, Rupe, Pasjaka, Broda na Kupi, Bregane, Udvara-Duboševice, Donjeg Miholjca, Kaštela, Plovanije, Požane, Murskoga Središća i na području turističke zajednice Metkovića. Iz HTZ-a napominju da su tu službu turisti odlično prihvatili jer im na samom ulazu u zemlju turistički informatori pružaju osnovne informacije o zemlji. [Hina]

ZAGREB – Objavom u Narodnim novinama na snagu je stupila Vladina Odluka o uvođenju privremene zaštitne mjere prilikom uvoza polutvrđih sireva i nadomjestaka za sir, kojom se uvode zaštitne pristojbe, odnosno dodatne carine na uvoz sireva vrste ementaler, edam i gauda te na uvoz dvije vrste nadomjestaka za sir. Odluku je Vlada donijela 19. lipnja ove godine, a objavljena je u Narodnim novinama broj 72 od 23. lipnja. Kako se navodi u Odluci, privremena zaštitna mjera iz Odluke na snagu stupa danom objave u Narodnim novinama, a traje 200 dana od dana stupanja na snagu. Zaštitna pristojba, u obliku dodatne carine, za sireve vrste ementaler i edam iznosi 0,55 eura po kilogramu, a za sir vrste gauda te za dvije vrste nadomjestaka za sir iznosi 1,05 eura po kilogramu. Dodatne carine, prema tekstu Odluke, ne primjenjuju se na uvoz robe podrijetlom iz zemlje u razvoju – članice Svjetske trgovinske organizacije (WTO). Ova se zaštitna mjera također neće primjenjivati na robu koja je već na putu prema carinskom području Hrvatske, pod uvjetom da krajnje odredište te robe više ne može biti izmijenjeno. [Hina]

SELURINCE – U organizaciji ŽK Virovitica, na 16. međunarodnom sajmu poljoprivrede „Gazdanapok“ u Selurincu (Szentlőrinc) od 14. do 16. kolovoza predstaviti će se gospodarstvo Virovitičko-podravke županije, s naglaskom na proizvodnju prehrambene industrije. Sajam će posjetiti i izaslanstvo Virovitičko-podravke županije.

SANTOVO – Dani sela. U organizaciji seoske samouprave, od 25. do 26. srpnja u Santovu se priređuju tradicionalni, ove godine jubilarni 15. Dani sela. Već po običaju, u okviru dvodnevne priredbe upriličit će se razni zabavni, kulturni i športski sadržaji. U subotu od 8 sati ujutro na mjesnom nogometnom igralištu održavaju se malonogometni turnir, a od 9 sati razni zabavni sadržaji za djecu i odrasle. Popodne od 14 sati na središnjemu seoskom trgu priređuje se folklorna smotra, nastupaju KUD „Mohač“ iz Mohača, KUD „Gara“ i KUD „Ravnica“ Habjanovci iz Hrvatske, a u 14.30 upriličit će se svečana predaja i posvećenje obnovljenoga glavnog trga te cijele Petőfieve ulice od doma kulture do župne crkve. Nakon folklor, od 20 sati slijedi pučka veselica, plesna i glazbena zabava, koja će u ponoć biti uljepšana vatrometom. Sutradan, u nedjelju, od 9.30 sati priređuje se uobičajeno područno natjecanje dvoprega. Prijepodne će se ustrojiti V. kolo natjecanja za Bački kup, a popodne od 14 sati nadmetanje za seoski kup, koji se priređuje u spomen Jozi Kovačevu, nekadašnjem uspješnom santovačkom dvopregašu.

GARA – Susret umirovljenika. U organizaciji mjesnoga Kluba umirovljenika, 15. srpnja u Gari je održan već tradicionalni susret umirovljenika triju naselja koji je okupio umirovljenike iz susjednih naselja Baškuta i Čatalije. Na slici, koju nam je poslala učiteljica Smilja Zegnal Faragó, mala skupina bunjevačkih Hrvata iz Baškuta i Gare na zajedničkoj fotografiji.

BUDIMPEŠTA – Učenici 12 razreda budimpeštanskog HOŠIG-a, njih 17, u pratnji razrednice Marije Šajnović i doravnateljice škole Ane Gojtan će od 24. do 31. kolovoza boraviti na naturalnom putovanju u Dubrovniku. Za vrijeme boravka će posjetiti znamenitosti grada i njegove okolice, bliže otoke, a na povratku je predviđen obilazak grada Mostara.

Sjednica saborskog Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske

„Hrvati izvan Republike Hrvatske – suradnja i obveza“

Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske održao je 8. srpnja tematsku sjednicu pod nazivom „Hrvati izvan Republike Hrvatske – suradnja i obveza“ na kojoj je istaknuta potreba za novom strategijom prema hrvatskoj dijaspori. Na sjednici, kojoj su dijelom bili nazočni i nova predsjednica Vlade Republike Hrvatske Jadranka Kosor te predsjednik Hrvatskoga sabora Luka Bebić, predložen je ustroj posebnog tijela koje bi koordiniralo rad svih državnih institucija koje se skrbe o potrebama Hrvata izvan Hrvatske te mogući zakon o odnosu Hrvatske i Hrvata izvan Hrvatske. Na sjednici su bili i mnogi predstavnici hrvatskih iseljenika te Hrvata iz BiH, među kojima i vrhbosanski nadbiskup, kardinal Vinko Puljić te banjalučki biskup Franjo Komarica, koji su istaknuli da je potrebno osigurati jednakopravnost Hrvata u BiH. Kardinal Puljić rekao je da je opstanak Hrvata u BiH strateški interes Hrvatske, a ne samo njezina ustavna obveza. Zamjerio je hrvatskim političkim predstavnicima u BiH nejedinstvenost, osobito po teritorijalnom načelu. Na skupu su govorili i mnogi predstavnici hrvatskih iseljenika iz svih krajeva svijeta koji su iznijeli mnoge prijedloge kako poboljšati veze Republike Hrvatske s iseljentištvom. Na sjednici je premijerka Jadranka Kosor istaknula kako je od početnih 28 mili-

juna kuna, nešto rebalansom smanjeno, no sredstva ostaju. Podsjetila je i na ustavnu obvezu u članku 10 hrvatskog Ustava, koja se odnosi na brigu Hrvatske za Hrvate u iseljentištvu. Također je podsjetila na pomoć iseljene Hrvatske tijekom Domovinskog rata, ocijenivši da se Hrvatska ne bi obranila bez pomoći Hrvata iz BiH, te iz dijaspore. Naglasila je da će se Hrvatska i dalje brinuti za Hrvate u Bosni i Hercegovini, kako bi ostvarili jednakopravnost sa sva tri ostala konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini. Kosor je dodala da kako možda nije poznato da u koalicijskome sporazumu s predstavnicima manjina od njih se traži da se u svojim matičnim zemljama zalažu za prava hrvatskih nacionalnih manjina. Predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić također je podsjetio na potrebu, ali i ustavnu obvezu brige Republike Hrvatske za Hrvate izvan Hrvatske. Istaknuo je da u BiH, koja je pred ustavnim promjenama, treba osigurati ravnopravnost i suverenost Hrvata. To Hrvatska ima obvezu i po Ustavu i kao potpisnica Dejtonskog sporazuma. Nema BiH bez sva tri konstitutivna naroda, rekao je Bebić, te dodao da se Hrvatska neće miješati u unutrašnje stvari BiH, ali da je dužna brinuti se za Hrvate u Bosni i Hercegovini.

bpb

BUDIMPEŠTA – Mađarska nacionalna shema potpore isplate hipotekarnih kredita dobila je i službeno zeleno svjetlo Europske komisije. Pomoć države vlasnicima stanova i stambenih zgrada pogođenih ekonomskom krizom kroz zaostajanje ili čak nemogućnost isplate hipotekarnih kredita ocijenjena je zakonitom i u okvirima je članka 87.2 a Sporazuma koji dopušta državne potpore pojedincima, ali pod određenim uvjetima. U ovom je slučaju potpore omogućila njihova socijalna sastavnica koja se pri tome ostvaruje bez diskriminacije. Mađarska shema pomoći zakašnjelim platišama hipotekarnih kredita formalno je dostavljena EK prije mjesec dana. Krojena je na način da je stavljena na raspolaganje svim vlasnicima stanova i stambenih zgrada koji ne mogu na vrijeme plaćati hipoteke radi gubitka posla ili bilo kojeg drugog – naglašava se privremenog – udara na kućne prihode. Prema shemi zainteresirani mogu sklapati tzv. „premosne pozajmice“ s bankama što im omogućuje odgodu isplate dugovanja u razdoblju do dvije godine. Država je jamac bankama za 80 posto iznosa, ostatak rizika pada na banke. 'Premosna pozajmica' sa zaledem državnih jamstava daje dužnicima dovoljno prostora da se snađu, dočekaju kraj krize i, naravno, pri tome ne izgube dom. Mjera je primjenjiva na sve ugovore o hipotekarnim kreditima sklopljene prije 30. lipnja ove godine. Trajat će do 30. lipnja 2010. godine. Pri odobravanju mjere bilo je nešto pravnog natezanja, stručnjaci EK morali su odgovoriti na pitanje znači li potpora građanima kroz državna jamstva ujedno odobravanje neposrednih državnih potpora bankama stavljajući ih time u povoljniji položaj prema konkurentima, što je nedopustivo. Pravnici su se nakraju složili da je riječ o ciljanim mjerama s precizno određenom svrhom davanja potpora u zajedničkom interesu na snazi na određeno vrijeme, pa je stoga isključen poremećaj tržišnog natjecanja. U proceduri iza završne odluke EK moraju stati i sve države članice.

Vjera nas povezuje

Suradnja između hrvatskih vjernika u Pomurju i Hrvatskoj u posljednje vrijeme življa je i organiziranija. Polet tomu su dale i hrvatske mise koje se redovito održavaju u Pomurju pomoću Varaždinske biskupije, zahvaljujući njezinu biskupu Josipu Mrzljaku i rektoru Blažu Horvatu, koji je ove godine celebrirao hrvatsku misu u Serdahelu, Sumartonu, Mlinarcima, Petribi, Kaniži, Fičehazu i Keresturu, na radost hrvatskih vjernika. Pomurski su vjernici sudjelovali na zavjetnom hodočašću Varaždinske biskupije u Mariji Bistrici, a varaždinski je biskup predvodio bogoslužje u pomurskome hodočastilištu Komaru. Tijekom srpnja vjernici iz Dugog Sela posjetili su crkvu Sv. Martina u Sumartonu i u Sambotelu.

Hodočašće u Mariju Bistricu

U okviru suradnje Varaždinske biskupije i pomurskih hrvatskih župa, 5. srpnja pomurski vjernici pridružili su se zavjetnom hodočašću Varaždinske biskupije Majci Božjoj Bistričkoj. Odlazilo je dvjestotinjak vjernika iz onih mjesta gdje djeluju hrvatske manjinske samouprave. Obučeni u hrvatsku narodnu nošnju prinijeli su hostije i vino na oltar i sudjelovali u pjevanju „Majko Božja Bistrička, moli se za nas, mi smo Tvoji putnici, blagoslovi nas“. Varaždinski biskup pozvao je okupljene da se duhom okrijepe kako bi imali snagu i jakost, pomoć i zaštitu za svakidašnji život, kao što su to tijekom svih godina činili njihovi prethodnici koji su osjećali da ovdje primaju snagu za kršćanski život, i to od Majke Božje, svoje zaštitnice i zagovornice.

Hodočašće u Mariji Bistrici

Varaždinski biskup u Komaru predvodio hrvatsku misu

Ponovni susret s varaždinskim biskupom upriličen je u Komaru 13. srpnja kada je biskup predvodio misu na hrvatskom jeziku na hodočastilištu pomurskih Hrvata. Na toj su misi pribivali mnogobrojni hodočasnici, većinom podrijetlom Hrvati, stigli su i iz Gradišća. Na početku euharistije biskupa je na hrvatskom jeziku pozdravio mjesni župnik Imre Szűcs i zahvalio na dolasku i spremnosti da predvodi misno slavlje. U homiliji je biskup Mrzljak istaknuo kako su u tome marijanskom svetištu svi zajedno okupljeni: Hrvati, Mađari, te da su kao takvi različiti po jeziku i običajima, no ono što ih povezuje jest

Hodočašće u Komaru; varaždinski biskup Josip Mrzljak

vjera u jednoga Boga, i zajednička majka, Blažena Djevica Marija. Od časa kada je Isus s križa predao Ivanu Mariju za majku, svi vjernici postali su njezinom pravom djecom, naglasio je biskup. Pri kraju homilije biskup Mrzljak je istaknuo hodočascima da su svi zajedno braća i sestre jer su svi okupljeni oko one koju nazivaju Majkom te još jednom naglasio da se možda i ne razumiju jezikom, ali se razumiju vjerom. Biskup je homiliju izrekao na hrvatskom jeziku, a na mađarskom ju je jeziku pročitao mjesni župnik Szűcs. Nakon svete mise slijedio je ophod gdje su sudjelovali također svi prisutni. Nakraju biskup Mrzljak svima je podijelio blagoslov i misa je završena mađarskom i hrvatskom himnom.

Vjernici iz Dugoselske župe hodočastili putovima Svetog Martina u Sumartonu i Sambotelu

Vijeće Europe 2005. godine cestu koja od Sambotela vodi do Toursa proglasilo je Europskom kulturnom cestom, poradi predstavljanja života najpopularnijeg europskog sveca Sv. Martina. Vjernici iz Dugog Sela 6. srpnja posjetili su crkvu Sv. Martina u Sumartonu i u Sambotelu. Župa u Dugom Selu slavi 800. godinu svoga prvog spomena, i vjernici s mjesnim župnikom Slavkom Kresonjom odlučili su da će posjetiti neka mjesta vezana uz njihova zaštitnika Sv. Martina. Prilikom razgovora vjernici su izrazili želju da takvih susreta još bude, da sumartonske i dugoselske Hrvate povezuje njihov zaštitnik.

Beta

SEGEDIN – Kulturna udruga „Andrija Dugonić“ iz Segedina od svojeg utemeljenja organizira preko ljeta jezične tečaje i ljetovanja na Jadranskom moru u Hrvatskoj. Prva skupina polaznika od 35 sudionika već je boravila u Lovranu, a druga skupina kreće u Kaštel Štafilić, gdje će od 11. kolovoza njih 30-ero boraviti tjedan dana.

BUDIMPEŠTA – Ured zemaljske službe za zapošljavanje i socijalnu skrb omladinske organizacije Mobilitas, u sklopu seminara za uspostavljanje kontakata, organizira usavršavanje u Ohridu od 13. do 19. listopada. Seminaru, čiji je domaćin i SALTO SEE organizacija, sudjelovat će 40 polaznika iz Mađarske, Hrvatske i Makedonije. Podrobnije informacije i prijave na linku: <http://www.na.org.mk/>. Tel.: +36 1 374 9064; faks: +36 1 374 9070 1525 Budapest, Pf. 20; e-mail: milutinovits.laszlo@mobilitas.hu.

ČAVOLJ – Dani sela. Kako nas je ukratko obavijestio predsjednik Hrvatske samouprave Stipan Mandić, pod nazivom Ljeto na Bari, od 3. do 5. srpnja u Čavolju su održani tradicionalni Dani sela. Već po običaju, u subotu, 4. srpnja, na otvorenoj pozornici u okviru prigodnog programa nastupile su mjesna dječja i odrasla bunjevačka skupina, koja djeluje pod okriljem Hrvatske manjinske samouprave, te TS „Bačka“ iz Gare koji ih je pratio ove godine. Svojom nazočnošću priredbu su uveličali generalna konzulica Ljiljana Pancirov, uime Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, i Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Foto: Ákos Péli

PEČUH – U pripremi je treći broj dvojezičnog časopisa Pečuški/Pécsi horizont koji će na hrvatskom i mađarskom jeziku donositi pažnje vrijedne studije i članke. Uostalom, moći ćemo na hrvatskom jeziku pročitati novu dramu Nikole Tuteka, te njezin odličan prijevod na mađarskom jeziku. Popularni kazališni komadi Ferenc Molnára i danas će se naći na sceni hrvatskih kazališta, no bile su brojne izvedbe između dva rata i u osječkome Narodnom kazalištu, o tome donosi temeljit tekst bivši intendant ovog kazališta Zvonimir Ivković. Načinjen je i intervju s mladim nadarenim glumcem Slavenom Vidakovićem kojega susrećemo u brojnim predstavama Hrvatskoga kazališta u Pečuhu i Nacionalnog kazališta u tome gradu. Autori nas vode i u Osijek, i to među mađarske i hrvatske mlade slikare. U književnoj rubrici prisjetit će se 60. obljetnice pjesnika Đuse Šimare Pužarova. Stihovi Josipa Gujaša Đuretina bit će tiskani na hrvatskom i mađarskom jeziku koje je preveo na mađarski pokojni Đuso Šimara Pužarov. Osim toga donosi se studija i o djelima Šandora Ksavera Gjalskog, njegovo viđenje Mađara. Prepiska između Zoltána Csuke i nobelovca hrvatskog podrijetla Ive Andrića govori o njihovoj suradnji započetoj odmah iza Drugoga svjetskog rata. Stihovi Matije Kovačića poslužili su za jezičnu i stilsku raščlambu dr. Sanji Vulić. A kakve bi bile razlike u suvremenome hrvatskom i mađarskom jeziku, odnosno kako su govorili Hrvati u Podravini, zapadno od Barče, također možemo doznati u znanstvenim uracima. Više možemo doznati i o Nikoli Šubiću Zrinskom, sigetskom kapetanu. Jednako tako i iz kasnije povijesti donosi se izvorna studija, tj. o događajima otprilike 90 godina, točnije o pitanju Pečuha i pečuških ugljenokopa na Mirovnoj konferenciji u Parizu, temeljena na arhivskoj građi iz Beograda. Časopis izdaje pečuška Hrvatska samouprava na čelu s dr. Ivom Đurokom, a koja još ove godine kani izdati i svoj 4. broj. Urednik je Đuro Franković.

KANIŽA – Hrvatska manjinska samouprava toga grada svake godine priređuje Dan hrvatskih obitelji, tada se odlazi na obližnje jezero ili vinograd, i dan se provede u kuhanju, igri, športu i druženju. Tako je bilo i 27. lipnja, kada su za djecu priređene igre vještine, a očevi su trebali uzeti u ruke drvenu žlicu i kuhati izvrsni gulaš. Prema riječima predsjednice Marije Vargović, Dan je tradicionalan, namijenjen je kaniškim Hrvatima da se prije ljetnih odmora još jednom druže, no ove je godine organizirano i hodočašće, 5. srpnja u Mariju Bisticu, skupa s drugim hrvatskim naseljima.

Izložba i festival u Mohaču

Pranje na Dunavu – obnavljanje tradicije i nova kulturna manifestacija

U suorganizaciji Saveza Hrvata u Mađarskoj, Udruge baranjskih Hrvata i Šokačke čitaonice, u subotu, 4. srpnja, u Mohaču je održana priredba pod nazivom Pranje na Dunavu, zamišljena kao obnavljanje i prikaz nekadašnje tradicije uz hrvatski kulturni i gastronomski susret, koja je na prostoru pokraj šokačke skele na Dunavu okupila više stotina sudionika, posjetitelja i gostiju. Ni visoki vodostaj Dunava ni crni oblak koji se nadvio upravo pred početak pranja, no u zadnji tren ipak zaobišao grad Mohač, nisu mogli pokvariti slavlje mohačke Šokadije.

Dan uoči ove kulturne manifestacije, u petak, 3. srpnja, u Muzeju «Dorottya Kanizsai» u Mohaču otvorena je izložba koju je prigodnim riječima otvorila etnografkinja Tünde Minorics, koja se prisjetila djetinjstva kada je s bakom redovito odlazila na dunavsko pranje. Izložba je uljepšana šokačkim tamburaškim melodijama u izvedbi Tamburaškog sastava Jóske Kovácsa Versendia. Svojom nazočnošću otvorenje izložbe uveličao je i Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave.

«Nekada, kada još nije bilo perilice rublja, išlo se prati na Dunav, a u Mohaču je bilo dvije skele, šokačka i gradska skela, obično dvaput-triput godišnje. Jedanput prije Uskrsa da se sve očisti, da se sve opere, da bude sve čisto. I onda posli kad je vrijeme dalo, kad je u polju posao bio gotov, posli žetve, još prije nego se sino kupi. Skupile su se žene, koje su se već dan ranije dogovorile na večernju, i išle na Dunav. Ako je mnogo bilo, onda su rublje nosili na kolima ili na tragačama, ako manje, onda na obramenici, ili su klupu prevrnuli na glavu i u to stavili ruva sa sapunom, ili u košaru na glavu – priča nam Jakša Ferkov, voditelj mohačkog muzeja.

Kako nam još reče, izložba je postavljena u povodu prvog Festivala pranja na Dunavu, s prvenstvenim ciljem da se prikaže kako se

nekada pralo, a izloženi su predmeti i stare fotografije kojima je prikazano nekadašnje pranje, glačanje, roljanje...

– Izuzev dva-tri predmeta i fotografija, sve sakupljeno je iz arhiva našeg muzeja, tričetiri fotografije dobili smo od mohačkih obitelji. Sve što je izloženo, davno je sakupljeno, pa smo izložili sakupljene pračkove, rolje, sapune, klupčice za pranje i raznorazne fotografije. Našli smo čak i jedne stare švedske novine iz 1924. godine koje na cijeloj stranici pišu o Mohaču s puno fotografija, a na jednoj se vidi baš pranje na Dunavu, kako se nosi voda u koršovima, jer u to vrijeme još se nosila voda s Dunava, koja je tada bila još pitka. Prat su išli samo seljaci i obrtnici, a gospoda su doma prali u vodi koju su kupovali. Nije se pralo samo na Dunavu, jer išli su i muški pomagati. Ako ne drugo, onda su vozili rublje za pranje. Osim toga bilo je i divana, a krčme su bile kraj Dunava, krilca su se u vodi dizala, pa su se i muški mogli malo zagledati.

Kako je i najavljeno, u subotu, 4. srpnja, nakon okupljanja u Šokačkoj čitaonici, povorka sudionika u pratnji tamburaša i folklornih skupina krenula je na Dunav, k takozvanoj šokačkoj skeli kamo se i nekada išlo na pranje. Mimohod su predvodili članovi mohačke Čitaonice koji su nosili klupčice, pračkove,

lužnicu i, naravno, rublje te sve drugo što se nekada nosilo na pranje, koje su kasnije i prikazali.

Na otvorenoj pozornici upriličeno je svečano otvorenje u okviru kojega su se okupljenima obratili generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, gradonačelnik Mohača József Szekó, a okupljene je uime organizatora pozdravio Đuro Jakšić, predsjednik Šokačke čitaonice, zahvaljujući posebno Janji Kővári, mohačkoj Šokici, koja je potaknula obnavljanje pranja na Dunavu, budući da sama još i danas pere tepihe na Dunavu. Kako je nadalje istaknuo, tu zamisao prihvatila je Šokačka čitaonica, te organizirala prvi festival pranja. On je ujedno zahvalio svima koji su se odazvali pozivu i pozvao sve nazočne da im se pridruže dogo-dine.

– Dotle je vrijedno obnoviti običaje dok ima onih koji nam mogu prikazati ono što moramo očuvati – istaknuo je uz drugo gradonačelnik József Szekó, koji je pozdravio nov poticaj Šokačke čitaonice, uvjeren da će ona postati tradicijom u nizu prepoznatljivih gradskih festivala.

Obraćajući se prije svega mohačkim Hrvatima, ali i njihovim gostima uzvanicima, generalna konzulica Ljiljana Pancirov izrazila je radost što može zajedno s njima ponovno doživjeti i podijeliti jedan od običaja njihovih baka i prabaka, pranje na Dunavu. Kako uz ostalo reče, ono što je nekada bilo dio svakodnevice, danas je tradicija. Uz to je pozvala na očuvanje ovoga, ali i svakoga drugog narodnog običaja. – Pokažimo novim hrvatskim naraštajima kako uvijek nije bilo lako, čak ni oprati rublje. Naš duh uz veselje, muziku, hranu i piće, uvijek je bio ovdje. Uživajte, a vi mladi, naučite nešto novo o sebi. Neka pranje na Dunavu postane naša nova tradicionalna manifestacija, poželjela je gđa Pancirov.

Obnavljanje tradicije mohačkih Šokaca,

pranje na Dunavu, pozdravio je i predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, koristeći se prigodom da ukaže na značenje i rad civilnih udruga, da bi skrenuo pozornost na teški položaj civilnih udruga, ali istovremeno i na njihov marljivi rad u očuvanju kulturne baštine, kao što to, kako reče, čine i mohačka Šokačka čitaonica te Udruga baranjskih Hrvata.

Nakon prigodnih riječi, skupina žena u narodnoj nošnji, predvođena članovima Šokačke čitaonice, prikazala je kako se nekada pralo na Dunavu, u lužnici, na klupčici, s pračkom i sapunom. Dok su starije žene, među njima i Katica Vrban, objašnjavale i prikazivale kako se nekada pralo, mlađe su po sjećanju na rad njihovih baka i mama nastojale savladati naoko jednostavno i zabavno, ali nekada nimalo lako pranje na Dunavu. Istodobno s pranjem na otvorenoj pozornici održavao se kulturni program, plesalo se, pjevalo, sviralo i kuhalo.

U kulturnom programu nastupile su domaće i gostujuće skupine: KUD „Zora” iz Mohača, Pjevački zbor šokačkih Hrvata iz Vršende, TS „Šokadija” iz Mohača, TS i KUD iz Duboševice u Hrvatskoj, KUD Šokačke čitaonice i KUD „Mohač”.

Nakon zajedničke večere uslijedila je plesna zabava i pučka veselica, koja je potrajala dugo u noć, a organizatorima i sudionicima dala poticaj da se Pranje na Dunavu organizira i iduće godine.

S. B.

MOSTAR – Na redovitoj godišnjoj skupštini Društva hrvatskih književnika Hercegovine u Mostaru, priopćena je odluka pro-sudbenoga povjerenstva o dodjeli Godišnje nagrade „Antun Branko Šimić” za 2009. godinu. Tročlano povjerenstvo: prof. dr. Šimun Musa, predsjednik, Žarko Milenić i Mato Nedić – članovi, jednoglasno je odlučilo da nagrada pripadne književniku Mili Pešordi za knjigu „Bašćanska ploča”, poemu, koju je objavila zagrebačka Alfa 2008. godine, opremljenu s 27 slika u boji akademskoga slikara Luke Petrača i pogovorom Božidara Petrača. Mile Pešorda antologijski je hrvatski pjesnik, romanist koji je poslijediplomske i doktorske studije pohađao u Parizu, gdje je kod Milana Kundere prijavio doktorsku disertaciju „Idea Europe u djelu Ive Andrića i Miroslava Krležu”. Bio je novinar u Sarajevu i Zagrebu, a od 1979. do 1990. odgovorni urednik za domaću i svjetsku književnost u velikoj izdavačkoj kući „Veselin Masleša” u Sarajevu, kada je uređio preko tristo knjiga, među kojima i sabrana djela Saula Bellowa, Midhata Begića i Milana Kundere 1984. godine, zbog čega je politički oklevetan kao „kunderist, antikomunist i neprijatelj Jugoslavije”. Četiri godine, 1990–1994, bio je lektor-predavač na Sveučilištu u Francuskoj, zatim koordinator za UNESCO i savjetnik za kulturu u Ministarstvu vanjskih poslova, glavni urednik u „A. G. Matošu” Samobor–Zagreb... U Francuskoj je 1991. osnovao Društvo francusko-hrvatskoga prijateljska radi intelektualne i humanitarne pomoći Hrvatskoj i BiH u ratu za slobodu. Bio je ravnatelj Hrvatskoga kulturnog centra u Sarajevu. Član je Matice hrvatske, Društva pisaca BiH, Društva hrvatskih književnika... Objavio je desetak knjiga pjesama, a prevedene su na dvadesetak jezika i uvrštene u brojne tuzemne i inozemne antologije i panorame. (M. Č.)

BUDIMPEŠTA – Mađarski institut za kulturu i likovne umjetnosti na osnovi dostavljenih/raspoloživih podataka sastavio je bazu podataka kulturnih ustanova nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj. Cilj je tih podataka popisivanje kulturnih zajednica manjina (umjetničkih skupina, kulturnih udruga, knjižnica, kulturnih domova, izložbenih prostora i sl.), a time njihova dostupnost za širu javnost. Podatke o kulturnim zajednicama možete naći na web-stranici instituta www.erika-net.hu. Pozivamo hrvatske kulturne udruge i zajednice da se registriraju!

Izložba dr. Ivana Išpanovića na Majdanu

Dana 22. lipnja u središtu civilnih udruga i manjinskih samouprava budimpeštanskog X. okruga otvorena je keramičko-kiparska izložba 74-godišnjeg veterinarara, dr. Ivana Išpanovića, rodnom iz Kačmara. Okupljene goste, među inima, predsjednika HDS-a Mišu Heppa, pozdravio je predsjednik tamošnje naše samouprave Mate Filipović. Zatim je u ime mjesne većinske samouprave pozdrave uputio i István Varga.

ćem (prije pola stoljeća), kada je i sam bio početnik u svijetu kiparske umjetnosti, promatrajući njegove glineno-keramičke uratke koji su zavidna ostvarenja njegovih, mladalačkih želja, György Segesdi reče: Moj dragi prijatelj pronašao je jedan novi svijet kojeg je s punim srcem i dušom otpočeo gajiti. Zapravo došlo je i vrijeme da se to samo u užem krugu poznato amatersko umjetničko zalaganje predstavi i pred širom javnošću. I mene je iznenadio kada sam se uvjerio kolika je ta njegova vrsta keramičkog umijeća mnogostruka i mnogovrsna, pri kojoj je umjetnik uspio iskoristiti dane mogućnosti sirovosti glinenog oblikovanja, svojih raznolikih figura i minijature kiparskih umotvorina koje veoma ljubazno ironizirajuće, karikativno predstavljaju onaj svijet kojeg je tijekom svojih

svakodnevnica preživio. Veoma karakteristično i suštinski prikazuje svoja trenutačna zapažanja. Taj izabrani način umjetničkog stvaranja naziva se *terakota*, što znači umjetnički predmet od pečene, glazurom još nepresvučene, lončarske gline. Ta umjetnička težnja zaslužuje mnogo više pozornosti, stoga se nadam da ćemo se s umjetnikom još mnogo puta imati sreće vidjeti.

Nakon razgledavanja dvadesetak izložaka, članovi spomenute plesne skupine izveli su nekoliko poznatih i popularnih hrvatskih narodnih pjesama, a potom, kako je to već uobičajeno na majdanskim programima, razvilo se zajedničko razdragano kolo. Slijedilo je ugošćavanje mnoštva gostiju, među kojima je bilo desetak Kačmaraca.

m. d.

U kulturnom dijelu programa Hrvatska izvor-na plesna skupina izvela je splet bunjevačkih narodnih plesova.

Sjećajući se susreta s Ivanom Išpanovi-

„Suvremeni hrvatski crtež“

prikazana u Sofiji (Bugarska), Bratislavi (Slovačka) i Martbellu (Španjolska). U 2008. godini izložba je bila prikazana u Rosariu, Cordobi, Buenos Airesu (Argentina), Montevideu (Urugvaj), Santiagu de Chili (Čile), Sao Paulu (Brazil), Lisabonu (Portugal) te u Pretoriji, Johannesburgu (Južnoafrička Republika). Ove godine izložbu je mogla posjetiti budimpeštanska i šopronska publika. Program pečuskoga otvaranja glazbeno je obogatio nastup Ženskog pjevačkog zbora Augusta Šenoae.

bpb

Foto: L. Tóth

U suorganizaciji pečuskoga Doma umjetnosti i književnosti, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu i pečuskoga Hrvatskog kazališta, 8. srpnja u Domu umjetnosti i književnosti otvorena je izložba „Suvremeni hrvatski crtež“. Nakon pozdravnih riječi ravnateljice Doma umjetnosti i književnosti Andree Kóhalmi, generalne konzulice Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljane Pancirov, izložbu je otvorio Győző Szatyor, savjetnik za kulturu Županije Baranja. Na poticaj Ministarstva kulture Republike Hrvatske priređena je reprezentacija i panoramska izložba suvremenoga hrvatskog crteža, radi predstavljanja hrvatskih umjetnika različitih poetika, naraš-

taja i regija koji su svoj umjetnički izričaj pronašli upravo u toj likovnoj disciplini. Po izboru povjesničara umjetnosti akademika Tonka Maroevića i Ministarstva kulture Republike Hrvatske, šezdeset je umjetnika predstavljeno s po dva umjetnička uratka, a u 2007. godini izložba je proširena i obuhvaća sedamdeset umjetnika, odnosno 140 crteža. Tijekom 2005. godine izložba je prikazana u Kairu (Egipat), Ammanu (Jordan), Pekingu, Šangaju, kantonu Guangdongu (Kina) i Hong Kongu, a tijekom 2006. u Ljubljani (Slovenija), Beču (Austrija), Stuttgartu (Njemačka), Den Haagu (Nizozemska), Dublinu (Irska), Tirani (Albanija) te u Ankari i Istanbulu (Turska). U 2007. godini ona je

Trenutak za pjesmu

Božica Jelušić

Sonet o zemlji

Zemlja na suncu. Krušno biće utisnuto u voštan klas.

U mreži jare vjetra sriče srebro vokala, cvrčkov glas.

Zemlja na suncu. Pod mrkim tkivom zatvoren tabernakul.

U njoj treperi srce živo. Sjemenka. Klica. Sjaj i mirakul.

Zemlja na suncu. Stara i nijema. Bilježi, pamti: sjeća se svega.

A u njoj ruje Vrijeme-krt.

Zemlja na suncu. Spokojno drijema pod pluvijalom zvijezda i snijega izgubljen Rajski Vrt.

„Sjene” autora Gorana Vranića u Baji

U auli Konferencijskog središta Visoke škole Józsefa Eötvösa 7. srpnja otvorena je izložbe umjetničke fotografije „Sjene” autora Gorana Vranića. O autorovu opusu i izložbi govorila je Katja Bakija, konzulica za kulturu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, a izložbu je svečano otvorila Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu. Nazočne, među kojima pripadnike hrvatske manjine i predstavnike manjinskih institucija u Baji i obližnjim mjestima u kojima žive Hrvati, studente kroatistike na Visokoj školi, članove Foto-kluba Baja i sve ostale ljubitelje fotografije, u ime domaćina pozdravio je predsjednik Hrvatske samouprave grada Baje Šandor Pančić. Organizatori izložbe jesu Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu i bajska Hrvatska manjinska samouprava. Goran Vranić rođen je u Zagrebu. Školu Primijenjene umjetnosti (Odsjek fotografije) završio je 1983. U Muzeju za umjetnost i obrt radio je kao voditelj fotografskog ateljea od

1987. do 1996. Član je ULUPUH-a od 1993. godine. Suraduje s istaknutim hrvatskim povjesničarima umjetnosti. Svojim snimkama opremio je brojna kataloška i monografska izdanja Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Galerije Klovićevi dvori, Muzejskoga dokumentacijskog centra i brojnih drugih ustanova diljem Hrvatske. Aktivni je član Fotokluba Zagreb i Zajednice samostalnih umjetnika. Mađarskoj likovnoj publici poznat je kao autor izložbe „Dubrovnik kroz godinu” prikazanoj u Budimpešti i Pečuhu.

Živi i radi u Zagrebu. Izbjegavajući zenitalno osvjetljenje, ove fotografije Vranić snima rano ujutro ili kasno popodne kada su sjene duge. Ulovljeni na strogo geometriziranim kamenim podlogama dubrovačkih ulica, koje pojačavaju grafički učinak, ovi providni prividi doimlju se kao fotogrami rastućenih obrisa. One su i oblik i bezobličje, sazimanje i razorenje, dojam sličan onom kad se moru videti dno.

bpb

SANTOVO – Gostovanje osječkog društva. HKUD „Osijek 1862”, koji je prošloga tjedna gostovao na Međunarodnoj podunavskoj smotri folkloru u Kalači i okolnim naseljima, za svoga boravka u Mađarskoj izvan festivalskog programa u subotu, 18. srpnja, nastupio je još u Dušniku, a u nedjelju, 19. srpnja, i u Santovu. U Santovu je jednosatni program priređen na otvorenome, na nedavno obnovljenome središnjem seoskom trgu, prikazavši nekoliko koreografija iz svoga bogatog repertoara, među njima slavonske i baranjske, a nakraju i splet bunjevačkih plesova. Kao zanimljivost navodimo da su u osječkome društvu godinama plesale i dvije Santovkinje, studentice Marijana i Blaženka Mandić, koja je do danas član društva, a nastupila je i u svome rodnom selu.

Plesovi iz okolice Valpova, u prepoznatljivoj ženskoj nošnji koja postoji samo u tri slavonska sela blizu Valpova

OSIJEK – Osječki prozaik i dramatičar Davor Špišić dobitnik je prve Nagrade za dramsko djelo „Marin Držić” za 2008. g. Dobio ju je za dramu Alabama. U obrazloženju Stručnog povjerenstva (Boris B. Horvat, Branka Cvitković i Nino Škrabe) stoji kako su junaci drame članovi tipične obitelji Špišićeva rodnoga grada, izloženog surovostima poraća i kapitalizma. Drugu nagradu dijele Damir Petričević za tekst Prolaznici i Slobodan Šnajder za komediju Kako je Dunda spasila domovinu. Dobitnici treće nagrade jesu Miro Gavran za monodramu Najluđa predstava na svijetu, Nenad Stazić za komediju Otac tuđe djece i Yves-Alexandre Tripković za djelo Križantema. Stručno povjerenstvo izabralo je nagradene između 46 prijavljenih tekstova.

Štefan Dumović sa svojim vjernicima, nekih davnih godina mladosti

Zbirka podataka o hrvatskim folklornim i tamburaškim skupinama i klapama

Odjel za kulturu Hrvatske matice iseljenika započinje novi projekt – izradbu središnje zbirke podataka o svim hrvatskim folklornim i tamburaškim skupinama i klapama koje postoje u hrvatskom iseljeništvu i u manjinskim zajednicama u susjednim zemljama. Tako prikupljena zbirka bit će trajno predstavljena na web-portalu Hrvatske matice iseljenika, a kada bude završena, naći će svoje istaknuto mjesto i u postavi budućeg Muzeja hrvatskog iseljenništva. Istodobno će se skupine, orkestri i klape redom, kako materijali budu pristizali, predstavljati i u tiskanom obliku, u mjesečniku Matici. Zbirka podataka o hrvatskim folklornim i tamburaškim skupinama i klapama poslužit će – i kao adresar i putokaz – za međusobnu komunikaciju hrvatskih društava širom svijeta, uključivši i društva u domovini, te kao sredstvo za uspostavljanje suradnje, razmjene gostovanja i različitih oblika stručne i prijateljske pomoći. Pozivamo folklorne i tamburaške skupine te klape iz hrvatskog iseljenništva i manjinskih zajednica u susjednim zemljama na suradnju. Molimo, pošaljite na adresu folklor@matiss.hr ove materijale i podatke: 1. FOTOGRAFIJU U BOJI VAŠE SKUPINE ILI KLAPE (rezolucije veće od 250 pix/inch), 2. PUNI NAZIV SKUPINE ILI KLAPE, 3. ADRESU I E-MAIL ADRESU, 4. DATUM, GODINU I MJESTO OSNUTKA, 5. IME OSNIVAČA (NAZIV USTANOVE ILI IME POJEDINCA), 6. BROJ GRUPA (SEKCIJA) KOJE DJELUJU UNUTAR SKUPINE, 7. TRENUTNI UKUPNI BROJ ČLANOVA, 8. IME I PREZIME PREDSEDNIKA I UMJETNIČKOG VODITELJA (ili umjetničkih voditelja ako ih je više), 9. ŽIVOTOPIS SKUPINE (najviše 1500 znakova s prazninama) napisanu na hrvatskome jeziku te prevedenu na službeni jezik zemlje u kojoj živite), 10. KRATKI SADRŽAJ PROGRAMA KOJI IZVODITE (naziv točke, ime autora koreografije ili glazbe, tekstopisca, dirigenta i sl.). Zahvaljujemo na budućoj suradnji! Za sve dodatne informacije molimo obratite se voditeljici Odjela za kulturu HMI Srebrnki Šeravić na e-mail: folklor@matiss.hr.

OSIJEK – Matica hrvatska otvorila je 1. srpnja 2009. u Osijeku, u pothodniku na Trgu Ante Starčevića, svoju prvu knjižaru izvan Zagreba. Građani Osijeka i okolice tako će konačno biti u prilici na jednom mjestu pronaći sva izdanja Središnjice Matice hrvatske, a uskoro i njezinih brojnih ograna. Članovi MH tu će moći nabaviti Matičine knjige s redovnim popustom od 50 posto i preuzimati primjerke Vijenca, Kola ili Hrvatske revije, a osječki studenti naći će potrebnu literaturu koja im je dosad bila nedostupna.

Juniori NK „Napred” prvaci

Nogometni klub „Napred” osnovan je 1938. g. i otada je taj šport u Sumartonu vrlo omiljen. Klub je tijekom sedamdeset godina imao i bolje i slabije rezultate, no u posljednje vrijeme nogometaši su uspješni. Momčad odraslih prvi put je 1982. g. dospjela u županijsku ligu, 1996. postigla drugo mjesto, a 2006. seniorska momčad postala je prvak. Ove je godine juniorska momčad prvak u Županijskoj ligi juniora. U svečanom okvirima, 19. lipnja, uručen je pehar juniorskoj momčadi, te najboljem strijelcu u županiji Davidu Markeku.

Prvaci – juniori

Sumartonski nogometaši i navijači odista mogu biti ponosni na svoju momčad jer su u posljednjih godina na županijskoj ranglisti uvijek na zavidnome mjestu, a ako izbrojimo koliko članova ima Klub, opet se mogu ponositi. Sedamdeset i dva igrača od sedmogodišnjih do odraslih trči na nogometnom terenu svaki tjedan. Učestalo treniraju četiri skupine: najmlade, od 7 do 9 godina, treniraju Aniko Novak i Đuro Lukač, njih ima najviše, dvadeset i petero, naime ima i djevojaka.

Skupinu kadeta, osnovnoškolce iz četiri naselja, Mlinaraca, Pustare, Serdahela i Sumartona, trenira Gabor Rodek, netom diplomirani nastavnik tjelesnog odgoja, njih je šesnaestorica, a juniore i veterane trenira Stjepan Markek; jedna skupina ima 14, a druga 17 igrača.

Na svečanoj dodjeli medalja i pehara bili su nazočni i predstavnici Nogometnog saveza Zalske županije.

Tibor Dombai, predsjednik Nogometnoga kluba „Napred”, sazeo je godinu, zahvalio darovateljima koji iz godine u godinu materijalno pomažu Klub. Mjesna samouprava s četiri milijuna potpomaže svoju nogometnu momčad, najveći privatni sponzor je Múszerautomatika d. o. o., na čelu s Jožom Horvatom (nekadašnji Sumartovac).

Prema izvješću trenera kadeta, momčad je vrlo marljiva, redovito odlazi na treninge tjedno jedanput i sudjelovala je na nekoliko utakmica, tako je osvojila peto mjesto u županiji. Iz njezinih redova Ladislav Rodek i David Trojko članovi su i županijske lige.

Slijedilo je izvješće o seniorskoj momčadi, kojom trener nije bio posve zadovoljan jer ako se uspoređuju rezultati prije dvije godine

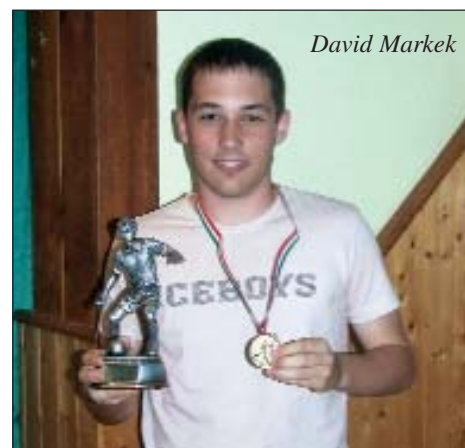
s sadašnjima, sedmo mjesto mnogo je slabije od prvoga. G. Markek istaknuo je Ferencu Adorjana koji je vrlo discipliniran igrač, redovito dolazi na treninge, stoga ima najbolji rezultat, dao je najviše golova.

Za kraj je ostavljeno najveće veselje, prvo mjesto juniora. Oni su tijekom sezone dali 158 golova, a dobili samo 19, među njima je istaknut David Markek koji je u kategoriji juniora postao kralj golova, na 29 utakmica dao je 40 golova.

Nagrada za dobre rezultate bilo je tjedan dana ljetovanja na moru u Pakoštanima.

David Markek, nogometaš iz Serdahela, učenik je kaniške Tehničke srednje škole „Cserháti” i veoma voli nogomet. Dobro govori hrvatski i ubuduće želi položiti jezični ispit iz hrvatskoga jezika, razmišlja o tome da se javi na kineziološki fakultet u Hrvatsku. Do mature još ima dvije godine i dotada će još razmisliti kamo će dalje, no već sada zna da bi se i ubuduće volio baviti športom.

Beta

David Markek

Zlatna maša Petrovišćana Rafaela Krammera

Crikva Sv. Pavla i Petra je bila puna s vjernici

Rafael Krammer pri podiljenju blagoslova

Rijetkokrat se zgoda jednomu selu da jedno ljeto, štoveć u jednom misecu more proslaviti još i dva zlatomašnike. U Petrovom Selu je najprlje (7. junija) petroviski dušobrižnik Ivan Šneller svečevao pedeset ljet službovanja u svećeničkom zvanju (iz toga 31 ljeto mu je minulo u našem selu), a dva tajedne kasnije, tj. 21. junija, u nedilju, vjernici su imali priliku zajedno se veseliti i Bogu hvalu dati s zlatomašnikom, Petrovišćanom Rafaelom Krammerom. On je bio posvećen u Ostrogonu 1959. ljeta i cijeli svoj život je služio dalje od rodnoga kraja, još i na već mjesti (Nemesapáti, Külsóvát, Vaszan, Látrány, Kiszgörbő, Zalahaláb), a najdulje je stao na čelu vjerske zajednice u Keresturu. Duhovnik Kapošvarske biskupije pred dvimi ljeti se je vratio domom u mirovini i odonda aktivno mašuje s Ivanom Šnellerom i Tamásom Várhelyiem. Na njegov zlatni jubilej mu je

došlo čestitati deset duhovnikov. Na početku maše u nabito punoj crikvi Sv. Petra i Pavla, Tamás Várhelyi, sadašnji petroviski farnik, je preštao papinsku poruku, potom pak je László Varga prikdao biskupski pozdrav iz Kapošvara od Béle Balása. Uime sambotelske crikvene županije József Brenner je pozdravio slavljenika. Svečanu prodiku je održao farnik László Kónya. Rafaelu Krammeru je zahvalne riči uputio Imre Filipović, predsjednik mjesne crikvene općine, Mikloš Kohut, načelnik sela, a i Edita Horvat-Pauković, dopredsjednica HMS-a u Petrovom Selu ter mjesna direktorica Dvojezične škole. Na kraju zlatnoga crikvenog obreda je zlatomašnik posebno blagoslovio dušobrižnike, rodbinu ter ostale vjernike.

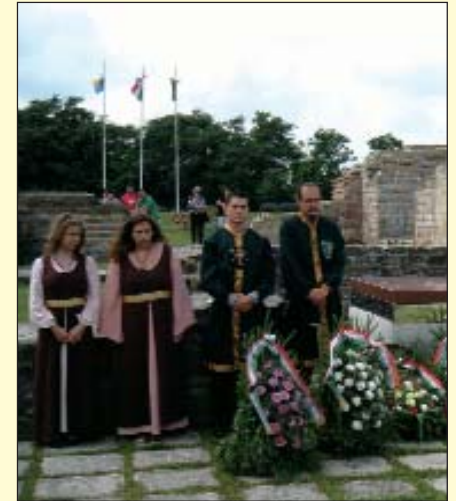
-th-

Foto: Rajmund Piry

Prijateljstvo na danima Sv. Ladislava

Na tradicionalnim Danima Svetog Ladislava u Somogyváru, 28. lipnja, sastali su se načelnici, predstavnici zbratimljenih naselja Šomodske i Bjelovarsko-bilogorske županije da provedu prijateljski dan u druženju. U okviru priredbe održana je tradicionalna nogometna utakmica između načelnika prijateljskih naselja, koju organizira Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva.

Načelnik naselja Somgyvára Attila József Moring s radošću je prihvatio poticaj Tibora Čuča, dopredsjednika Zemaljskog društva, da se III. nogometni susret načelnika organizira u okvirima Dana Sv. Ladislava, naime i Somogyvár tome društvu može zahvaliti uspostavljanje veza s prijateljskim gradom Rovišćem. Tako su na Dane Svetog Ladislava stigli gosti iz Kapele, Velike Pisanice, Garešnice, Šandrovca, Rovišća, Velikoga Trojstva, Nove Rače te iz mađarskih mjesta Kadarkuta, Csökölya, Taba, Sepetnika, Nagyszakacsia, Kaposfőa, Kiskorpada, i njihovi su se čelnici upoznali s gradom, sudjelovali na svetoj misi, bili gosti kulturnoga programa te odmjerili svoje umijeće u nogometu. Prijelazni pehar, koji se dodijeli uspješnoj momčadi, ovaj put je odnijela nogometna momčad Hrvatske, naime mađarski načelnici izgubili 7 : 0. Priredbi su nazočile i predstavnice Generalnog konzulata Republike Hrvatske iz Pečuha Ljiljana Pancirov, generalna konzulica, i Jadranka Telišman, konzulica za gospodarstvo. Suradnja među naseljima veoma je aktivna tijekom cijeloga ljeta, čelnici prijateljskih naselja međusobno se pozivaju na svoje dane općine.

beta

Prvo mađarsko-hrvatsko natjecanje motornih zmajara

Zračna luka u Maloj Kaniži bila je domaćinom Prvoga međunarodnog natjecanja zmajara između Mađarske i Hrvatske. Prethodno su obavljene kvalifikacije u svakoj zemlji i najbolji zmajari dviju zemalja mogli su odmjeriti svoju vještinu u letenju. Po šest letaća natjecalo se u pet disciplina: pucanje balona, gađanje mete puškom, gađanje mreže vrećom, prolaz ispod mosta te precizno slijetanje s preprekom. Ovaj put je bila uspješnija skupina iz Mađarske, no 19. srpnja priređeno je uzvratno natjecanje u Pribislavcu.

Natjecanje je zapravo iskrslalo u glavi Atila Filipovića, zmajara iz Petrovoga Sela, koji već 15 godina leti i radi kao poučavatelj u Hrvatskoj, no toj zamisli pridružili su se i Mađarski zrakoplovni savez i kaniški Savez motornih ultralakih letjelica.

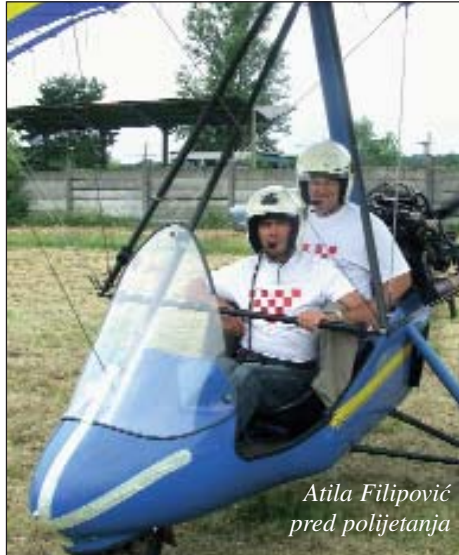
Pošto su se oglasile himne, letače je pozdravio kaniški gradonačelnik István Marton, koji je istaknuo značenje takvih športskih susreta kojima se jača veza između naroda i zemalja te zaželio ugodno natjecanje i dobro vrijeme. Zmajare je pozdravio i Vince Ferinc, predsjednik Saveza ultralakih letjelica, i odmah je objasnio zadatke za letače. Svaku je disciplinu trebao svaki letač jedanput proći, gdje se mjerilo vrijeme, kraće vrijeme značilo je bolji rezultat, a bili su i kazneni bodovi ako se zadaci nisu izvršili pravilno. Bilo je letaća iz Kaniže, Keszthelya, Palote, Békéscsabe, Nyíregyháze, Đura, Sambotela, Preloga, Bjelovara i Ivanić-Grada

Natjecatelji u mađarskoj skupini su bili: Pál Matuska– József Tóth, Imre Fekete–József Mészáros, Károly Hegedűs–Attila Kasza, Tibor Solymosi–Enikő Kovács, Aurel Kovács–Robert Varga, József Bartovics i Zoltán Cseke, a u hrvatskoj: Danijel Kramar–Ivana Vadija, Stjepan Vrbanić–Đuro Pintarić, Darko Golomboš–Ivana Margerit, Radovan Cavlek–Zlatko Kramar, Dragan Jakšić–Tomislav Cemelja, Atila Filipović– Miroslav Hrzić.

Među kopilotima bila je i keresturska Hrvatica Enikő Kovač, koja je prije tri godine počela letjeti i ima 40-ak sati letenja. Kako bi uspjela dobiti dozvolu, potrebno je letjeti sto sati. Kao članica letačkoga kluba u Kaniži, zajamčena je pomoć u hrvatskim vezama i s njezine strane. Na ovome natjecanju kao kopilot vrlo je bila uspješna, njezin je letač bio koji je uspio ostvariti najbolje vrijeme, a kod smanjenja kaznenih bodova pomogla je i Enikő.

Kako zapravo rade motorni zmajevi i što se skriva iza zadataka?

Svi su zmajevi dvosjed, ima jedno krilo gore od 12–18 kvadrata, ima trokolicu kamo treba sjesti unutra, iza je motor od 90 konjskih snaga, pilot sjedi naprijed, a kopilot iza. Kopilot samo promatra, razgledava i uživa, ali na natjecanju u nekim disciplinama ima i zadatke, mora gađati. Zadaci pet disciplina: pista je 20 puta dvjesto metara; 1. zadatak: na 200 metara su baloni obješeni jedan metar od zemlje i treba ih ispucati, ali ne dotaknuti pod zmajem, ako se ne ispukne, onda se dobiju kazneni bodovi; 2. zadatak: bacanje bombe u

*Atila Filipović
pred polijetanja*

mrežu na 200 metara, to treba uraditi kopilot; 3. zadatak: puškom treba gađati metu veliko 80 centimetra i uništiti je; 4. zadatak: prelet između mosta, dvije vrpce na dvadeset metara široko izvučeni dva puta, između njih treba preletjeti; 5. zadatak: na sredini dotaknuti zemlju.

Atila Filipović, gradišćanski Hrvat, kao pripadnik hrvatske manjine u Mađarskoj bio je spona između Mađarske i matične nam domovine te je pronašao još jedno polje dobre suradnje. Atila leti od 1988. g. kada je krenuo u srednju školu u Sambotel, a 15 godina leti u Hrvatskoj. Svi letači iz Hrvatske ga hvale i kažu da bez njega zapravo jedva bi bilo zmajara u Hrvatskoj.

Kako je došlo do veze s Hrvatskom?

– Prvi put sam dolazio u Hrvatsku jer ju volim i želio sam na njezinim lijepim krajevima letjeti, onda sam upoznao letače i preko osobnih veza sam čak postao domaćin u Hrvatskoj. Klubovi u Hrvatskoj prosili su me da ih poučavam u letenju, jer vrlo malo instruktora imaju u zmajarstvu, i tako sam počeo raditi tamo. Radio sam na Krku, u Prelogu i na niz mjesta u Hrvatskoj. Natjecanje sam smatrao važnim zato da letači iz Hrvatske vide na što sve se može iskoristiti motorni zmaj, no oni još moraju dosta vježbati kako bi nadmašili mađarske letače. Međutim nije to važno, nego da se družimo da uživamo u letenju. Meni je letenje druga dimenzija, kad sam loše volje i dođem na pistu, već mi je sve u redu. Ne znam kako bih mogao živjeti bez letenja.

Iz preloškoga Letačkog kluba uspjela sam porazgovarati s članicom Lidijom Kramar,

koja ovaj put nije letjela, no njezin brat, dečko i tata jesu. Njezina cijela obitelj leti i čvrsti su članovi Kluba. Klub je osnovan 1996, predsjednik je Dragutin Jančec, a ima mnogo mladih letaća koji imaju dozvolu i za Mađarsku. Oni su zahvalni Atili, kažu da bez njega ne bi bilo kluba u Prelogu stoga i preko našega tjednika žele mu zahvaliti.

Zahvala Atili

Atila Filipović, poučavatelj motornog zmajara, koji većinu vremena provodi u Hrvatskoj. Svojim dolaskom u Hrvatsku zainteresirao je mnoge ljubitelje visina da se odluče na učenje letenja motornog zmajara.

Svojom prisutnošću u Hrvatskoj već 15-ak godina uspio je sjediniti sve ultralake klubove u Hrvatskoj.

Zmajarski klub „Rode” ponosan je što je Atila već tri godine jedan od njihovih članova i poučavatelja, ponajviše mu zahvaljuju što je naučio letjeti mlade članove bez kojih ne bi bilo budućnosti ovoga Kluba. Svi u Medimurju koji imaju bilo kakve veze s letenjem, znaju se s Atilom i jamačno su jednom ili više puta razgovarali s njim jer kad nekom od njih treba pomoć, znaju da se za pomoć ili savjet oko letjelice ili letenja mogu uvijek osloniti na njega. Ove je godine Atila prvi put pokrenuo zajedničku suradnju Mađarske i Hrvatske u letenju tako što je započeo održavanje natjecanja motornim zmajem i u Hrvatskoj koja ovakav tip natjecanja još nije imala prilike upoznati. S velikom požrtvovnošću Atila je držao sve konce u rukama oko natjecanja, pa nije bilo teškoća oko organizacije. Na susretu u Kaniži Mađarska je bila bolja od reprezentacije Hrvatske.

Beta

Kopilot Enikő Kovač

Tabor za djecu, mladež, odrasle i umirovljenike

Mlinaračka Hrvatska manjinska samouprava, u suradnji s mjesnom područnom školom, organizirala je Hrvatski tabor jezika i narodopisa od 6. do 12. srpnja u kojem je sudjelovalo 35 osoba od polaznika dječjeg vrtića, osnovnoškolaca, mladeži do odraslih i umirovljenika.

Sudionici Tabora uče pjesme

Možda na tom području još nije organiziran tabor u kojem su sudjelovali svi naraštaji mjesta. Zbor je sličio na veliku obitelj iz nekadašnjih vremena, kada su tri naraštaja živjeli skupa u jednoj kući. Tada se neprimjetno odgajalo na običaje, jer mladi članovi bili su nazočni dok su radili odrasli ili stariji. Sličan je ugođaj željela stvoriti predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Kristina Geroly kada je isplanirala program cijeloga tjedna.

Bilo je svega u tom Taboru: članice pjevačkoga zbora učile su djeci narodne pjesme, Katica Kotnjek im je «prepovedala» stare narodne priče, Đurđica Kiš, učiteljica, pokazala je kako se izrađuju cimeri, članice pjevačkoga zbora svakog dana su kuhale neko staro jelo, npr. zlevanku, dedele, kalamperčice, žgance, kukuruznu kašu kako bi se mladi upoznali s gastronomskim vrijednostima starijih vremena, a posljednjeg dana Tabora, na Danu mazanice zajedno su izrađivali i pekli mazanice.

Bilo je i vrlo mladih učitelja. David Matola, bivši učenik mlinaračke škole, sada srednjoškolac u umjetničkoj srednjoj školi u Pečuhu, podučavao je koreografiju modernoga plesa, a učiteljica Katica Salai pobrinula se da se uče i hrvatski narodni plesovi. Žolt Vegvari i Zoltan Uj iz Pustare pokazali su kako se izrađuju figure od balona.

Jedan od ciljeva Tabora bio je upoznavanje toga područja. Jednog dana svi su zajahali bicikle i posjetili susjedna naselja, u Serdahelu pogledali ribnjak, u Sumartonu crkvu i «Kamanove gorice». Organiziran je izlet u Bazakerettye na bazen i u Arboret Budafa.

Kako bi se djeca upoznala s poviješću jedne druge hrvatske regije u Mađarskoj, organiziran je izlet u Pečuh i Siget, gdje su pogledali znamenitosti.

Na kraju Tabora priređen je kviz znanja, tada je provjereno znanje o svemu naučenome tijekom cijeloga tjedna.

Vrlo sadržajni program Tabora potpomogale su Zaklada za nacionalne i etničke manjine te Hrvatska državna samouprava.

Beta

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Haydn kod nas

Koljnofski tamburaši s učiteljicama Sabinom Balog i Ingom Klemenšić

Na cijelom svitu, a najveć u Austriji se spomenu na poznatoga komponista ki je umro pred 200 ljet. Bezbroj koncertov, natičanjov i igrokazov organiziraju širom Gradišća. Tako je dobila poziv i Osnovna škola „Mihovil Naković“ iz Velikoga Borištofa da skupa s austrijskom dicom nastupaju u četverojezičnom mjuziklu «Haydn kod nas». Poznati komponist Joseph Haydn se pojavi u jednoj selskoj sredini kade upozna obične ljude ki na njegovu čast pokažu svoje znanje u pjevanju, plesu i sviranju. Kad su našu školu potražili, nismo znali zač mi moramo jačiti jačku *Divojčica potok gazi*. Kako smo doznali od organizatorov i od školskih knjig iz Austrije, ovu pjesmu su sakupili u Koljnofu, a Haydn ju je upleo u jednu svoju simfoniju. Hvala Borištofcem da smo upoznali ovu zvanarednu lipu jačku i da smo mogli nastupiti na ovom lipom programu.

Ingrid Klemenšić

GAŠENJE MOTORA

Pošto je učenicima u autoškoli instruktor objasnio kako se pali i na koji način radi benzinski motor, upita jednu učenicu:

– A znadeš li kako se taj motor gasi?

– Pa, jednostavno se puhne u te svjećice i ...

Javno priznanje Tiboru Čuču

Predsjedniku kapošovarske Hrvatske manjinske samouprave Skupština Bjelovarsko-bilogorske županije uručila je javno priznanje za osobite uspjehe na svim područjima gospodarskog i društvenog života od važnosti za Bjelovarsku-bilogorsku županiju. Priznanje mu je dodijeljeno povodom Dana županije. Tibor Čuč je mnogo radio na tome da povezuje gradove i naselja Šomođske i Bjelovarsko-bilogorske županije. Uz njegovo se zalaganje veže uspostavljanje veza između Daruvara i Siófoka, Velikoga Trojstva i Kadarkuta, Šandrovca i Csökölya, Kapele i Nagykovácsia, Velike Pisanice i Kiskorpada, Hévíza i Čazme, Somogyvára i Šandrovca te drugih. Ni preko ljeta ne miruje, odlazi na priredbe na kojima se susreću žitelji zbratimljenih naselja, pomaže u njegovanju njihovih odnosa, u informiranju. Ubuduće želi osnovati udruhu hrvatsko-mađarskih poduzetnika, tzv. poslovni klub u koji će se moći učlaniti poduzetnici iz dviju zemalja bez ikakvih obveza. Postigao je da od jeseni u Kapošvaru bude i misa na hrvatskom jeziku.

BUDIMPEŠTA – „Šarolika Budimpešta” naslov je festivala manjina koji se održava u Budimpešti na Trgu Felvonulás tijekom srpnja. Dosada su se predstavili u sklopu festivala pripadnici njemačke i slovačke manjine, a od 27. do 31. srpnja je predstavljane rumunjske, srpske, grčke, bugarske i hrvatske manjine. Posjetitelji na 500-ak četvornih metara očekuju razne kulturne i gastronomske ponude manjina te sajam rukotvorina i likovnih ostvarenja. Dani Roma održavaju se od 1. do 8. kolovoza.

KUKINJ – U organizaciji sela Kukinja, mjesne i Hrvatske manjinske samouprave te crkvenog vijeća i vjerske zajednice, 27. srpnja u mjesnoj crkvi posvećenoj Svetoj Ani održat će se svečano misno slavlje u čast 20. obljetnice posvećenja crkvenoga zdanja što su ga sagradili vjerni Kukinjčani. Sveta misa počinje u jedanaest sati pod geslom „Zahvaljujte Gospodinu jer je dobar, jer je vječna ljubav njegova” (ps.117,1).

Narodnosna referentica Žužana Haklić-Henrik

Od lani, točnije od 1. septembra, u načelničkom uredu grada Sambotela djela referentica za gradske partnerske kontakte i manjinske posle Žužana Haklić-Henrik, rodnom iz Petrovoga Sela. U prošlom je periodu bila zastupnica gradske Hrvatske manjinske samouprave, a uz nje ime se veže i upeljanje hrvatske nastave pred šestimi ljetimi u samboteljskoj Osnovnoj školi „Mihály Váci”, kade je bila skoro trideset ljet učiteljica. Visoku školu je završila u Sambotelu, studirala je ruski jezik i matematiku, kasnije pak stekla diplomu iz niškoga jezika. U novom poslovnom krugu kot referentica ima bezbroj zadać. U dotičnom gradu funkcioniraju četire manjinske samouprave: hrvatska, niška, slovenska i romska. Upoznati se s njevim problemima, poteškoćama, iskati rješenje, pomagati im u organizaciji ter u podupiranju programov – sve to spada pod nje dužnost. Ona je živa kopčica med gradskim uredom Sambotela i manjinskim zastupništvom varoša. Uza to Sambotel je poznat i po velikom broju partnerstva izvan granic. Med trinaest partnerskim varoši najtjesnija je suradnja s gradom Leko u Italiji, Bortom u Austriji, Mariborom u Sloveniji, Siskom u Hrvatskoj, Trnavom u Slovačkoj, Toursom u Francuskoj. Kad dojde službena delegacija u Sambotel iz tih gradov ili putuje zastupništvo iz našega grada, Žužana Haklić-Henrik prikazuje ulogu tumačice, ali jezično znanje je potrebno i kod prevodjenja člankov, npr. iz Hrvatskoga glasnika, Hrvatskih novin, ali neprestalno mora sprohadjati i tisak u matičnoj zemlji, uprav tako kot i pregledavati manjinske zakone, propise. Mora obratiti pažnju na školsko obrazovanje i u osnovni i sridnji škola, propagirati narodnosne priredbe, zgoditke, publikacije, nazočiti po mogućnosti na svakoj priredbi manjin. Donedavna školnikovica misli da iz gradske samouprave bolje zna pomagati i hrvatsku nastavu u Osnovnoj školi Mihály Váci. Za prvaka Sambotela dr. Djura Ipkovića znamo da je po korijeni Hrvat, no jezik ne govori, ali kako tvrdi nje savjetnica, Hrvati su kod njega pravoda na prvom mjestu iako to ne zlamenuje da druge manjinske samouprave ne bi dobile istu potporu, ali i pažnju. Na pitanje, ke su najbolje organizirane manjinske samouprave u gradu, Žužana Haklić-Henrik prez dugljjega razmišljanja kaže da su to sigurno hrvatska i slovenska zastupništva jer Nimcov

ima jako malo u Sambotelu, i po priredjenju programov su ove spomenute narodne grupe u prednosti, a one se i medjusobno znaju ter se strefu po skupni priredba. Već odavno je neriješeno hrvatsko podučavanje u sridnjoj školi u gradu iako bi još i na već mjesti bilo mogućnosti i učiti se hrvatski, a i maturirati iz toga jezika. Jedini i najveći problem je i ovde da nij dice. Kako kaže savjetnica, nisu napravili anketu, ali zna se da je interes velik i zbog jezičnih ispitov, i zašto bi si dijaki izgubili toliko osnovnoškolskih ljet učenja hrvatskoga jezika, a da se na kraju ne stavlja kruna na znanje, bar s jednim jezičnim ispitom. Polag toga ona nije zadovoljna s podupiranjem školskoga vodstva Osnovne škole „Mihály Váci”, što se daje za hrvatsko podučavanje. Po nje riči, hrvatska učiteljica ima dost poteškoć, a i to je turbno da u šest razredi samo 25 upisanih školarov imaju u ovakovom velikom gradu. I to je razočarajuće da iz samboteljske čuvarnice „Čarobni dvorac” s hrvatskim odgojem roditelji dicu većinom odnesu u 1. razred u Osnovnu školu Jánosa Bólyaija. – *Mi smo pred šestimi ljetimi s velikim elanom začeli školsko djelo s učiteljicom Tünde Huber u Vácijevoj školi. Mislili smo da ćemo sve konce moć u ruki držati, tako kontakte s Hrvatskom manjinskom samoupravom, a i čuvarnicom. Medjutim bilo je ljeta kad su 12-13 mališani hodili u čuvarnicu, a u našu školu su zašli nek osmimi. Ne znamo što im se dogodilo, zašto su prošli u drugu školu, ne znamo što se je stalo. Mislim da bi bilo hitno neku veću propagandu napraviti toj hrvatskoj nastavi, otvorene dane organizirati da vidu roditelji kako izgleda to hrvatsko podučavanje. Nije nam hasnilo u tom ni ta skandal što je bilo lani, kad smo pozvali partnersku školu iz Sela na ljetovanje u dičji kamp Balatonberény, i delegacija se je još isti dan vratila domom, pozivajući se na takove ločeste uvjete s jilom skupa da človika je bilo sram kad je prešao članak u Sisačkom tajedniku. To mi je bila prva zadaća da sam iz spomenutih novin morala prevesti članke i dala sam našemu prvaku, pokidob bi gradska samouprava platila Hrvatom to ljetovanje. Pred šestimi ljetimi u istom taboru su nekoliko dana boravili i dica iz Podsuseda (Zagreb), a ona su se tamo jako dobro čutila. Mislim da je u ovom žalosnom slučaju najveća krivica bila kaotična koordinacija i organizacija – je rekla savjetnica ka je aktivno sudjelovala i u pripremi internetske stranice samboteljske Hrvatske manjinske samouprave, zajedno s Tündom Huber. Istina je da po neki kritični primjedba, stranica skuplja bezbroj informacij o Hrvatima i Hrvatskoj, ali malo govori o gradišćanski vridnosti. Žužana Haklić-Henrik zvanaredno se je dobro našla u ovoj novoj dužnosti, kako je izjavila, i za to jer konačno to djela što je svenek blizu stalo k nje srcu. More se pojačano zalagati za Hrvate tako kako joj je bila oduvijek želja.*

-Tiho-

Gdje se i tišina može čuti

Nedavno je jedna od najgledanijih komercijalnih televizija, televizija TV2, u svojoj emisiji Napló dala kratku reportažu o putovanju trojice svojih novinara i kamermana na otok Palagružu. Tu emisiju gleda velik broj gledatelja, a prilog o Palagruži, kako saznajemo, gledalo je umalo 1,5 milijuna gledatelja. Među novinarima bio je i naše gore list, poznata mađarska medijska zvijezda Tvrtko Vujić koji je rado govorio i za tjednik Hrvata u Mađarskoj o svojim doživljajima i dojmovima s putovanja na mjesto „gdje se i tišina može čuti”.

Svoj smo prilog počeli razgovorima s predsjednikom Hrvatske turističke zajednice u Budimpešti Marinom Skenderovićem koji se oduševio našom zamisli, predstavljajući Hrvatske, i bio nam pri pomoći te pomogao pri organizaciji i provedbi putovanja, reče Tvrtko.

On i kolege Csaba Azurák, Ádám Szalay te kameraman Ottó Benke tri su dana boravili u Hrvatskoj, od 9. do 11. lipnja, i snimili zanimljiv kratak putopisni film. Tvrtko veli kako je ista ekipa prošle lani bila negdje pokraj Norveške na samom sjeveru na nekom otočiću kraj Sjevernog pola i kako je pokazala da se i tamo može otići na dva četvorna metra mađarske zemlje. Naime TV2 svojim gledateljima uvijek nudi nešto posebno, neku specifično određeno, neobično u turističkoj ponudi. Mnogo su čitali o svjetionicima, kao elitnim turističkim odrednicama, svjetionicima na Jadranu od kojih su mnogi i građeni upravo za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije. Građeni su oni u 19. stoljeću na mnogobrojnim otočićima Jadranskoga mora, a jedan od njih smješten je upravo na najudaljenijemu hrvatskom otoku, na Palagruži, koji je bliži talijanskomu nego hrvatskom kopnu. Palagruža je duga tisuću široka 290, a visoka 90 metara, na njoj živi svjetioničarska obitelj Žuvela: otac Nikola, majka Marija rodom iz Varaždina i sin Tomislav. Svjetionik na Palagruži sagrađen je 1875. godine. Kako nam kaže Tvrtko, neobično je kakvim se elanom u Hrvatskoj grade autoceste, brže se grade nove dionice nego što se tiskaju autokarte. Nevjerojatno i zapanjujuće te više nego poučno za

mađarskog čovjeka. Ekipa je od Goričana do Splita stigla za nešto više od pet sati. Od Splita su se uputili prema Korčuli, gdje ih je čekala Stanka Kraljević, 63-godišnji turistički vodič, za koju Tvrtko s divljenjem kaže kako nema jezika koji ona ne zna i koja im je bila od neizmjerne pomoći na Korčuli, gdje su pogledali i rodnu kuću velikoga putnika Marka Pola. Kada je Tvrtko rekao Stanki kako je on završio i maturirao u Hrvatskoj školi Miroslava Krležu u Pečuhu, saznao je kako je ona već u više navrata bila u Pečuhu, te kako je za nju Pečuh jedan od najljepših gradova. Sutrđan su naši putnici jednim brodom, s kapetanom Ivanom, otplovili prema Palagruži. Tri sata vožnje bila su prigoda i da iskušaju kormilo broda kompanije Plovput. Srdačno su ih dočekali Nikola, Marija i Tomislav, te im pokazali svoj dom, otok i svjetionik u kojem su uređene i dvije sobice sa po dvije postelje za one koji se žele odmoriti daleko od svijeta. Saznali su kako su svi slobodni termini već davno rezervirani. Nikola im je ispričao svoju priču. Godine 1981. zaposlio se kao svjetioničar na Palagruži. Nakon deset godina, 1992. godine, mislio je kako je došlo vrijeme da promijeni posao, i otišao je na kopno. Izdržao je svega mjesec i pol dana bez svjetionika i otoka zaključivši kako nema boljega posla od posla svjetioničara. Obitelj se hrani plodovima mora, i povrćem iz svoga vrta, imaju psa i magarca i cijeli su dan u pripravnosti, a svaka se tri sata (izuzev noću) javljaju s hidrometeorološkim izvješćem i stanjem na moru središnjici u Splitu. Kada su na odmoru, onda im dođe zamjena, ali to je rijetko. Tvrtko kaže kako se povijesni trenutak dogodio kada je on 10. lipnja uvečer u osam sati dao izvještaj za splitsku središnjicu. U mraku su imali priliku uživati u beskrajnoj pučini. Slijeva Italija, zdesna Hrvatska, i zaključiti da onaj tko želi pročitati ili, ne daj, Bože, napisati knjigu, za to nema idealnijega mjesta od Palagruže. Kaže Tvrtko da se raduje kako je još jednom sudjelovao u projektu u kojem je imao prigodu prikazati dio Hrvatske, njezinih ljepota i kulture, gospodarstva, ljudi...

Branka Pavić Blažetin

VATIKAN – Papa Benedikt XVI. na svome 13. putovanju izvan Italije, od 26. do 28. rujna, posjetit će Češku. Na programu je posjet Pragu, Brnu i nacionalnom svetištu Sv. Vjenceslava u mjestu Stara Boleslav, objavljeno je u Vatikanu. U Pragu će se Papa 26. rujna susresti s vodstvom države i vlade, kao i s diplomatskim predstavnicima, te će slaviti večernju u katedrali i imati ekumenski susret i susret s predstavnicima znanosti. Za nedjelju je predviđeno misno slavlje u zračnoj luci u Brnu, a u ponedjeljak, 28. rujna, Sveti Otac predvodit će misu u svetištu u mjestu Stara Boleslav na blagdan Sv. Vjenceslava koji je podnio mučeništvo 929. godine (IKA)

ZAGREB – Mila Pavličević, mlada hrvatska književnica, uvrštena je među 12 europskih autora koji će dobiti prvu književnu nagradu Europske Unije. Nagradu će dobiti za knjigu Djevojčica od leda i druge bajke, objavljenu 2006. godine u izdanju Naklade Bošković iz Splita. Nagrade će biti uručene 28. rujna u Bruxellesu na svečanosti na kojoj će biti predsjednik Europske komisije Jose Manuel Barroso te povjerenik za kulturu i obrazovanje Jan Figel. Pjesnikinja iz Dubrovnika, rođena 4. srpnja 1988. godine, dobit će nagradu od 5.000 eura. Toliko će dobiti i ostali nagrađeni. EU će poticati prevođenje njihovih djela na strane jezike. Autori i njihova djela bit će predstavljena na Frankfurtskom sajmu knjiga u listopadu. Kulturni program EU-a, u kojem sudjeluju 34 europske zemlje, podijeljen je u tri faze. U prvoj fazi za ovu godinu objavljeni su dobitnici iz Hrvatske, Austrije, Mađarske, Francuske, Irske, Italije, Litve, Norveške, Poljske, Slovačke, Švedske i Portugala.

LEGRADSKA GORA – Pod vodstvom profesora Ferenc Pappa pitomci Vojne akademije Nikola Zrinski u Budimpešti svake godine za vrijeme ljetnih ferija vode arheološka istraživanja u okolici Tiloša (Órtilos) i Legradске Gore (Szentmihályhegy), gdje je nekoć kratko vrijeme postojala tvrđava Novi Zrin. Tvrđavu je podignuo (1601) Nikola Zrinski, hrvatski ban, vojskovođa i mađarski pjesnik, no osmanlijska vojska ju je 1604. godine do temelja porušila. (df)

SERDAHEL, ČAKOVEC – Mjesna samouprava sela Serdahela, zajedno s d. o. o. Medimurske vode iz Čakovca, predala je natječaj Europske Unije IPA za prekograničnu suradnju u tematici očuvanja prirodnog okoliša uz Muru. Radi se o projektu u kojem se planira izgradnja kolektorskog sustava kanalizacije u Medimurju te pročistača, odnosno obnova i dogradnja pročistača u Serdahelu.

Šeljinski Hrvati u Vukovaru

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Šeljina, na čelu s predsjednikom Đusom Dudašem, organiziran je stručni izlet u Vukovar i njegovu okolicu. Pedesetak zainteresiranih imali su priliku posjetiti uz Vukovar i grad Osijek te Erdut. U Osijeku su razgledali Arheološki muzej te se upoznali s gradom herojem Vukovarem. Ondje su položili i vijenac sjećanja na žrtve Domovinskoga rata. U ime šeljinskih Hrvata vijenac su položili Đuso Dudaš i Đuso Borbaš. Na Ovčari su se poklonili žrtvama nasilja i njihovu junaštvu. Pri povratku kućama zastali su u Erdutu kod najveće vinske bačve na svijetu (prema predaji) u kojoj se drži vino te se upoznali s vinima toga kraja i još jednom se uvjerali u hrvatsku gostoljubivost. Zastali su i u Kitišancima na prijateljskom druženju i večeri. Ova stručna putovanja u matičnu domovinu dio su programa čuvanja nacionalne samobitnosti u godišnjem programu rada šeljinske Hrvatske samouprave koji se ostvaruju uza suradnju zainteresiranih izletnika.

Baja

Na Fišijadi opet više desetaka tisuća sudionika i gostiju

Društvo Ive Grišnika iz Kukinja od samih početak sudjeluje na bajskoj Fišijadi

Više desetaka tisuća ljubitelja ribe, željnih druženja i dobre zabave iz Baje i okolnih naselja, te njihovih gostiju sa svih strana, okupilo se u subotu, 11. srpnja, na središnjemu gradskom trgu Svetog Trojstva i u okolnim ulicama, te na Petőfiu otoku u Baji.

– Bajska Fišijada povratka je tradiciji, a njegovanje tradicija pridonosi jačanju zajedništva – naglasio je uz ostalo gradonačelnik Zoltán Révfy otvarajući ovogodišnju manifestaciju. – Fišijada je vječna, stalna, ali grad nije stao, on se neprekidno razvija – dodao je gradonačelnik i simboličnim paljenjem vatre ispod kotlića na otvorenoj pozornici označio početak još jedne velike pučke zabave. Na četrnaestoj Fišijadi zaredom, koja je počela raznim kulturnim sadržajima već u četvrtak, riba se ponovno kuhala u više od dvije tisuće kotlića, a kao i svake godine, prijateljska društva okupljala su se oko svojih stolova i kotlića uz ribu i dobru kapljicu. Na II. smotri folkloru sjeverne Bačke, održanoj u četvrtak, 8. srpnja, i mimohodu koji je upriličen od Doma mladeži do glavne scene na otvorenome, na Trgu Svetog Trojstva ispred Gradske kuće, osim drugih nastupio je i KUD Bunjevačka zlatna grana iz Baje. Kako ističu organizatori, osim iz Mađarske, bilo je i gostiju iz

Riba se kuhala u više od dvije tisuće kotlića. Na slici kotlići u kojima se pripremala riba za brojne uzvanike i goste

Hrvatske, Francuske, Njemačke, pa i iz SAD-a i Australije. Na trgu smo naišli na više skupina gostiju iz Hrvatske, među njima i na suradnike Hrvatskoga radija Osijeka, koji već godinama redovito dolaze u Baju. Među redovitim gostima je i prijateljsko društvo Ive Grišnika iz Kukinja, koje od samih početaka sudjeluje na bajskoj Fišijadi. U maloj ulici, koja se nalazi nasuprot mostu na Šugavici, opet su se okupili i bački Hrvati iz Baje i okolnih naselja, a bilo je i veselja uz glazbu, ples i pjesmu.

Stipan Balatinac

Bariša Filaković iz Baje i prijateljsko društvo, a u pozadini skupina kalačkih Hrvata